

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor:
Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum
Sokol. Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa:
Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3,
8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 27. JANUAR 1975 • POSTFACH, 3 8027 ZÜRICH (SCHWEIZ) Nr. 4. • PREIS S. FR. 1.00

Komunisté v Evropě ve při?

Cesta ke konferenci evropských komunistických stran je teď snad o kus dále, ale není ještě hotová. Po druhé přípravné schůzce, která se konala v Budapešti existuje několik nejasností. Právilo-li se dříve, že se konference uskuteční ve východním Berlíně v květnu letošního roku, nebylo v Budapešti stanoveno žádné předběžné datum a například rumunský delegát Andrei jednoznačně odmítl pokus určit takové datum už teď. Z toho, že přípravný redakční výbor bude zasedat ve východním Berlíně, vyplývá, že zůstává přitom, aby hostitelé chystané konference byli východoněmečtí komunisté. Z různých projevů je možno usoudit, že definitivní termín bude závislý na tom, kdy konference o evropské bezpečnosti a spolupráci dozraje ke své závěrečné, třetí fázi. Jak známo, zatím jsou tato jednání mezi západem a východem ještě ve své druhé, ženevské fázi. Dost nejasné je, jaký druh dokumentů má redakční výbor evropských komunistických stran připravovat, neboť v Budapešti o tom nebyl slyšet jednotný názor. Navíc nastojí v budapešťském komuniké nic o další přípravné schůzce — ačkoliv jugoslávské kruhy několikrát opakovaly, že k takové schůzce dojde. Vedoucí delegace Svazu komunistů Jugoslávie Grličkov prohlásil po svém návratu z Budapešti, že návrhy redakčního výboru budou předloženy novému přípravnému zasedání, a přední jugoslávský komentátor Milika Šundič poukázal na to, že další přípravná schůzka je za daných okolností nezbytná. Šundič mluvil v té souvislo-

sti v záhřebském rozhlasu o tom, že v Budapešti bylo řečeno ledacos, o čem nebylo nic slyšet na první přípravné schůzce ve Varšavě, a že se vyskytly názory — které mohou vést ke kontroverším. Jugoslávský komentátor neřekl, na koho mluví, ale pozastavil se nad způsobem, jakým byly tyto názory předneseny. Výmluvná je závěrečná pasáž Šundičova komentáře, v níž se praví, že konstruktivní spolupráce mezi komunistickými stranami je možná tehdy, nebude-li nikomu vnucováno určité stanovisko. Šundič odmítl takovou interpretaci marxismoleninismu, která by nepřehlížela k osobitým podmínkám jednotlivých stran, ale zato vycházela ze státních zájmů a vojenských závazků jedné složky mezinárodního komunistického hnutí. Jugoslávský komentátor velmi důrazně prohlásil, že nikdo nemůže mít monopol na správnou interpretaci marxismu, ani na nejlepší cestu k socialismu a komunismu, ani na vedení boje za světový mír. Jugoslávský delegát ve Varšavě i v Budapešti Grličkov dal ostatně jasně najevo, že výsledkem konference může být jen to, co je přijatelné pro všechny, nikoliv jen pro některé. Toho však bude, jak se zdá, poměrně málo, takže se vlastně hledá a bude hledat nejnižší možný společný jmenovatel. Autonomní křídlo, ke kterému počítáme jugoslávské — rumunské, italské, španělské a ještě další komunisty, je přesvědčeno, že je na nejlepší cestě dopomoci principu "jednoty v různorodosti" k úplnému vítězství. V Budapešti se však pokoušel sovětský delegát Ponomarev vzít ještě monolitickou jednotu. Přesto autonomní křídlo získává zjevně více půdy než křídlo, které bychom mohli označit za centralistické. Snad proto se rozhodla islandská komunistická strana, která bojkotovala varšavskou schůzku, poslat do Budapešti pozdravy. Islandští komunisté jsou pro maximální nezávislost.

—ák

Leninovo panorama

Ferdinand Peroutka

Chtěli jsme uvažovat o vyhlídkách roku 1975, ale myšlenky stále se vrací k jedné věci. Ostatně, také ta velmi patří k vyhlídkám roku 1975.

Je nikým nepřipomínaná, snad zamlčovaná epizoda ze začátku roku 1945. Konec války byl nedaleko, představitelé západních demokratických států se scházeli se zástupci sovětskými k poslednímu jednání o podmínkách míru. V té chvíli se veřejně ozval Mr. Bullit, bývalý americký vyslanec v Rusku. Pravil, že, jak vývoj pozoruje, Baltické státy, Polsko, Rumunsko, Maďarsko, Československo budou co nevidět ovládnuty sovětským Ruskem, a Rakousko, Jugoslávie, Itálie snad. To bylo jako házet kameny do oken pokoje, v němž panovala dobrá nálada. Zdvihla se vlna rozhořčení. Velký počet reprezentativních intelektuálů a církevních hodnostářů podepsal prohlášení, v němž Bullit byl obviněn z podloudné, špinavé, slizké propagan-

dy proti spolupráci západní demokracie se sovětským Ruskem. Také Einstein, muž s největší pověstí v té době, podepsal.

Uplynul rok, a Baltické státy, Polsko, Rumunsko, Maďarsko skutečně byly ovládnuty Ruskem. Taková byla skutečnost, ale intelektuálové, kteří podepsali prohlášení, dále opovrhovali Bullitem a vážili si sebe.

Roku 1946 Winston Churchill přijel do Ameriky a pronesl svou známou Fultonskou řeč, v níž řekl, že železná opona se snesla nad Evropou. Byla to každému přístupná pravda — v Baltických státech, v Polsku, Rumunsku, Maďarsku, Bulharsku, byla železná opona, ale proti Churchillovi byly pouliční demonstrace, a také většina mezinárodních novinářských korespondentů se k němu postavila nepřátelsky, dívala se na něho — tak brzy — jako na pozůstatek minulosti, jako na starého muže, který nerozumí době moderní. Stalin využil příle-

žitosti a přirovnal Churchilla k Hitlerovi. Většina mezinárodních korespondentů neměla k tomu přirovnání co podotknout.

At' jakkoliv kdo se chce dívat na tyto minulé epizody, nelze nevidět, že v západním veřejném mínění existoval silný proud, který z něja-

(Pokrač. na strane 3)

USA SE BRÁNÍ

Sověti vybudovali v Afganistánu dálnici, po které se teď dostanou až k severním hranicím Pákistánu. Mají v různých zemích své vojenské základny, odkud lze bombardéry snadno dosáhnout Perského zálivu. Britská letecká základna na ostrově Masira, o jejíž možnost užívat Amerika teď Anglii žádá, je jako protiváha sovětům zcela nedostatečná. Proto US asi využijí nabídky Pákistánu vybudovat na jeho území leteckou a námořní základnu.

Senátor Jackson: jak to bylo

Rusové, jak už jsme o tom také psali, se rozhodli nepřijmout americko-sovětskou obchodní dohodu s doložkou nejvyšších výhod, a svět uvažuje, co je za tím. Brežněv je nemocen anebo odstaven. Mění Kreml svou zahraničněpolitickou koncepci? Moskva ujišťuje, že nikoli; že pouze nemůže přijímat politické podmínky. V té souvislosti se v sovětském vládním listě Izvestija objevil oficiální článek o sovětských dluzích Americe. Z něho se dovídáme, že v roce 1972 při jednáních o obchodní dohodě SSSR-USA, došlo k ujednáním, podle nichž je sovětské splácení půjčky a pronájmu Spojeným státům vázáno na doložku nejvyšších obchodních výhod. Izvestija teď říká, že jelikož Moskva dohodu odmítla, nemusí Americe splatit dluh — nějakých sedmset milionů dolarů. Autor článku hovoří o "dlu-

zích vůči Spojeným státům v uvozovkách, protože prý veškerý válečný dluh dávno a beze zbytku splatil SSSR krví svých vojáků..." Demagogie, ale o to teď nejde. Že by sedm set milionů dolarů byla skutečná příčina, pro kterou Moskva odstoupila od obchodní dohody? — At' tak či onak, pojďme si teď — z pera senátora Henry Jacksona, autora ideje "výměny výhod za uvolnění emigrace" — přečíst sled událostí, který se týkal této ideje. Senátor Henry Jackson píše:

"Nevíme, co vedlo sověty k tomu, že odstoupili od obchodní dohody s USA. Ale at' je to cokoli, my v kongresu Spojených států nadále zastáváme názor, že rozšíření a prohloubení ekonomických styků musí být provázáno pokrokem v otázce lidských práv. Nehodláme zmenšit svoje úsilí pomáhat

těm, kteří touží po svobodě. Zlepšení emigrační politiky Sovětského svazu je zejména životně důležité pro minoritní skupiny a pro členy rozdělených rodin. Bez ohledu na obchodní dohody máme právo očekávat, že Sovětský svaz bude respektovat Všeobecnou deklaraci lidských práv a mezinárodní konvenci, které jsou dnes

(Pokrač. na str. 7)

DVOJÍ TVÁŘ...

Sovětský tisk si ztěžuje, že prý USA dělají co mohou, aby zdržovaly konferenci o evropské bezpečnosti. Přitom SSSR vyvinul, vyrábí a přiděluje svým základnám nový typ supersonického bombardéru s dlouhým doletem, jenž asi bude sporným bodem jednání USA-SSSR o omezení strategických zbraní.

BONN-KUBA

V rámci neúprosné životní a politické reality rozhodla se vláda Německé spolkové republiky ke kroku, jenž dlouho odkládala: navázat diplomatické styky s Castrovou Kubou. Budou vyměněni vyslanci.

O ČESKOSLOVENSKU

Pražský hotel Interkontinental

hostil od svého otevření začátkem loňského srpna šedesát tisíc hostů z celého světa, z toho přes polovinu ze západu. Hotel je napojen na mezinárodní elektronický rezervací systém, který umožňuje rychle zajistit ubytování zájemcům z kterékoli části světa. S ubytovací kapacitou 825 lůžek je Interkontinental druhým největším hotelem v ČSSR po bratislavském hotelu Bratislava.

Speciální výstava

čs. skla bude uspořádána letos v červnu v hlavním italském městě v rámci filmových kulturních akcí pro rok 1975. Budou na ní instalovány ukázky historických exponátů broušeného, rytého a malovaného skla — stylových lustrů, uměleckého skla a prací individuální tvorby čs. předních sklářských výtvarníků.

Sklo do světa

Loňského roku se československé sklo vyváželo do stodeseti zemí světa. Největším odběratelem je ovšem Sovětský svaz, odkud nepřicházejí žádné valuty. Jinak ze západních zemí jsou největšími zákazníky Anglie, Francie, Japonsko, Itálie, USA, Německá spolková republika, Kanada a Austrálie.

Za zvěří do Afriky

Do několika částí Afriky odjela první část sedmé expedice východočeské zoologické zahrady ve Dvoře Králové nad Labem. Během půlročního pobytu v Súdánu, Keni, Zambii a Botswaně má naplánován odchyt více než 100 kusů vzácné zvěře, které hrozí vyhynutí, zejména antilop, zeber a nosorožců.

Výstava povrchového dolu

který bude mít roční produkci pět milionů tun uhlí, začala u Chabařovic na Ústecku. První technologický soubor tvoří rypadlo, pásová doprava o šíři 1200 milimetrů a zakladač. Postupně k nim přibudou výkonnější rypadla, dopravníky a zakladače. Důl bude patřit k nejmodernějším v severočeském hnědouhelném revíru.

První rok metra

Před rokem byl zahájen zkušební provoz na prvním úseku trasy C pražské podzemní dráhy. Od té doby se provoz metra nezastavil ani na okamžik. Počínaje 9. květnem 1974, přepravuje metro denně 170.000 až 190.000 cestujících a nezaznamenalo žádné vážnější poruchy.

Počasí — loni

Celý loňský rok byl co do počasí v Československu pozoruhodný. Prosinec, například, byl druhým nejteplejším prosincem za posledních dvěstě let. S průměrnou měsíční teplotou plus 5,9 stupně Celsia byl skoro o celý stupeň teplejší nežli listopad! Chladný byl víc než by měl být říjen, ale i červenec a červen. Také ve srážkách byl loňský rok nevšední: po více než třiletém suchu se celostátně zvýšily srážky nad normál. V českých krajích spadlo průměrně 760 litrů na čtvereční metr, na Slovensku 860 litrů na čtvereční metr.

Je tam nafta?

Rozsáhlé průzkumné geologické práce provádějí nedaňsko Lakšarské Nové Vsi pracující podniku Československé naftové doly Gbely. Vrtky poskytují informace o tektonických poměrech v této oblasti, o přítomnosti ropy a migraci ropy a plynu až z hloubky 6318 metrů.

Bez dovozu

Součástí inovačního procesu krkonošských vápenek v Kunčicích nad Labem je nový výrobek Fibroplast. Jde o syntetickou vnitřní tenkovrstvou omítku na panely a litý beton. Plně se prý vyrovná zahraničním obdobným hmotám a navíc dokáže překlenout i větší póry a prohlubně, které se tu a tam na panelech vyskytují.

Sto let

od založení oslaví letos Konstantinovy Lázně. Loni se tu vystřídalo na pět tisíc pacientů. Letošní sezóna byla zahájena dvoudenní vědeckou konferencí o preventivní kardiologii za účasti předních čs. i zahraničních odborníků.

KULTURA SE NEKONALA

„De omnibus dubitandum”, o všem pochybovat, bylo jedno z hesel mladého Marxe. Takto marxovsky, nikoli marxisticky, se chceme podívat na stav české kultury na konci roku. „1974” nebude zapsán zlatým písmem v jejích análech. Ba nebude tam zapsán vůbec, jakoby neexistoval. Trojivá česká kultura se nekonalala. Začneme literaturou, kde je nejméně prázdno. České literární novinky se dají takřka spočítat na prstech a knihy třeptalých hodnot, která by tento rok mohla zastupovat v budoucnu, není mezi nimi ani jedna. Spisovatelé dostali za úkol pomlouvat exil, a tak vzniklo několik zbeletizovaných a na několik tiskařských archů roztážených úvodníků Rudého práva.

Tato kampaň, z níž přirozeně nemůže vzniknout velká literatura, se rozšiřuje také do filmu a do televize a exultantě, zvláště ti posrpnoví, jsou představováni jako výkvět všeho zla. Kdo se chystá do exilu, při nejmenším někoho okrade, dopustí se podvodu nebo zločinu. Kdo se naopak vrací, je představen jako člověk sice kolísavý, ale svedený, jako oběť kdoví jakých piklů, v němž nakonec přece jen vítězí jeho dobré jádro.

V různých variantách jsme tuto nepodařenou parodii na biblického marnotratného syna mohli vidět a číst po celý uplynulý rok. Je charakteristické pro situaci, že tyto literární i morálně bezcenné škváry dostávají státní a jiné ceny. Vůbec se dnes v kultuře neodměňují hodnoty, ale přizpůsobivost.

Snad na ještě nižší úroveň, je-li to ovšem vůbec ještě možné, klesají sovětsko — československé kulturní styky. V sovětské literatuře je jistě mnoho zajímavých a velkých románů. To vše bylo už u nás dávno přeloženo a mnohokrát vydáno, a tak dnes už zbývají spíše jen odpadky. V nakladatelství „Naše vojsko” v Praze vyšla nedávno už ve čtvrtém vydání, tentokrát v nákladu šedesáti tisíc výtisků, kniha ukrajinského spisovatele Jurije Dolda — Mychajlyka „Velká hra”, špiónážní román z druhé světové války, a druhý svazek „Velká hra pokračuje”, jehož děj se odehrává v poválečných letech. Je vsutku fantastické, co vše snese papír a tiskařská čerň. Hrdina, mladý sovětský rozvědčík, přejde za bojů východní fronty, dostane se do štábu nacistické divize, předstírá, že je Němec, dá se adoptovat generálem Sicherheitsdienstu, zasnoubí se s jeho dcerou a dělá skvělou kariéru nacistického důstojníka. Při tom pilně zasobuje sovětské vedení svými zprávami a když se později dostane do Francie a do Itálie, navazuje úzké styky s

partyzány a nakonec zavraždí svého adoptivního otce. Druhý díl je ještě zamotanější a neuvěřitelnější, hrdina je postupně v Sovětském svazu, pak v americkém zajeckém táboře pro nacistické důstojníky, kde je odsouzen k trestu smrti. Před pravou je unesen nacistickou organizací do Španělska, kde se stává instruktorem ve škole, v níž se cvičí diverzanti pro podzemní činnost v Sovětském svazu. A tak dále. Kam to až sestupujeme od ruských a sovětských válečných románů, charakterizovaných na příklad jmény Tolstého, Pilňaka, Ivanova, Šolochova nebo Někrasova. Je pravda, že triviální romány podobného typu existují i na západě, nikdo je však nepokládá za literaturu, nýbrž jen za konzumní

čtivo a řemeslo. U nás, naopak, protože jde o sovětského autora, plní se tím kdovíjaký plán československo-sovětských kulturních styků, utužuje se nerozborné přátelství, posiluje se socialistické vědomí a tak podobně. Samá velká, ale prázdná slova. Také v tomto roce se zřejmě máme na co těšit. V souvislosti s třicátým výročním skončením druhé světové války je naplánováno celoroční bezmezné jubileování, které zachvátí literaturu — film, divadlo a výstavy v míře dosud nebývalé.

A přece jsou ještě oblasti, kam režim nemůže a odkud pramení naše síla. Je to svět hudby, který nám otvírá celý nový vesmír, a náš malý svět, který máme ve svých knihovnách z dřívějších.

Jen v těchto dvou světech můžeme být zase tak trochu sami sebou, daleko všem fanfárám jubileování, daleko od všech kampaní, manifestování a schůzování. Uprostřed labyrintu světa, zde je náš ráj srdce, naše útěcha z poezie, filozofie a hudby. Jen v nich můžeme hledat šťastný nový rok 1975.

J. Dresler

Telegraficky ze světa

Čínský premiér Čou-en Láj prohlásil, že mezi SSSR a USA se nezbytně schyluje k válce o světovou nadvládu. Podotkl, že z těchto „dvou agresorů a imperialistů” Sovětský svaz je ten horší. • Ze čtrnácti a čtrnácti milionů židů žije devětačtyřicet procent na západní polokouli, nejvíce — přes 5 milionů — v USA, z toho dva miliony v New Yorku. • Ministerský předseda Pákistánu prohlásil, že se jeho země vážně obává indické agrese. Uvedl tři důvody: indický nukleární výbuch, obsazení Sikkimu a privátní vyhrůžku představitelů indických vládních míst. • Bývalý bolivijský prezident Siles Zuazo byl zatčen na základě obvinění, že připravoval převrat, v němž nynější vojenská vláda měla být nahrazena levicovou. • Francouzský prezident řekl ve schůzi vlády, že Francie zesílí svoje úsilí hledat naftu ve Francii a francouzských zámořských územích. Řekl, že Francie nemůže být nadále zcela závislá na dovozu ropy. • Prezident USA Gerald Ford odsoudil Hanoj, že porušuje Pařížskou dohodu a znovu potvrdil, že bude od kongresu žádat dalších 300 milionů dolarů vojenské pomoci pro Jižní Vietnam. • První muž Polska E. Gierek byl na Kubě, pak v Portugalsku. Pozval portugalského prezidenta Gomeze a předsedu vlády Goncalvese k návštěvě Polska. • Norsko uzavřelo s Kubou dohodu o vědecké a technické spolupráci. • Jen tři dny v týdnu a za tomu odpovídající zmenšenou mzdu bude pracovat 6000 dělníků britské automobilky Vauxhall. • Další italská banka, Banca di Milano, udělala úpadek, podle tisku, v důsledku spekulacních operací. • Sovětsko-japonské rozhovory probíhají v Moskvě. Námět: další vzájemné vztahy. • Egyptský prezident Anvar Sadat navštíví ve třech posledních dnech ledna na pozvání francouzského prezidenta Giscarda D'Estaingna Paříž. •

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenáři Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu: AMERICKÉ LISTY,

Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz
Přihlašuji se za odběratele „Amerických Listů” a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit.) Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní dít i šekem nebo money order.

Jméno:
Adresa:

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevýžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent.

Leninovo panorama . . .

(Pokrač. ze str. 1.)

kých důvodů nebral, vzpíral se brát fakta na vědomí. Vysvětlit to je patrně úkol pro psychology, snad pro sociální psychology. V té době, v letech čtyřicátých, spisovatel T. S. Eliot, který pro mnohé platil za intelektuálního rozhodčího, vyslovil zajímavou these: člověk snese jen určitě množství skutečností. Bylo-li by tomu tak, proč? Je-li to pravda o davech, jak se vzdělanci? Intelektuální práce kdesi vysoko nad skutečností byla by dost smutná věc. Od vzdělaného člověka možno žádat, aby znal a snášel skutečnost. Přes to jsme viděli, že v rozhodující době značný počet vzdělanců se zdráhal skutečnost uznat.

Mohly toho být dva důvody. Jeden, méně sympatický důvod je snad ten, že lidé, zejména ti, kteří vystupují na veřejnost, někdy mívají mínění tak jako se oblékají do šatů, na odívání, a rádi zastupují ten názor, jež pokládají za vznešenější než je mínění očividné. V tom případě to patří mezi to, co bylo nazváno "lidským, příliš lidským". Nebo může být druhý, paradoxní důvod: právě proto, že viděli jasně, vzdělanci rozhodli se vidět nejasně. Není možno polemizovat proti tomu, že pro dobro světa považovali za svrchovaně potřebnou upřímnou dohodu mezi demokraciemi a Ruskem. Vskutku — buď bude taková dohoda nebo bude co? Viděli černé možnosti. Tu však jejich mysl učinila skok a řekla jim, že taková dohoda už existuje, nebo aspoň že je dobře tak věřit. Nenáviděli každého — kdo je v tom vyrušoval, ať Bullit, ať Churchill. Mluvíla z nich obava z katastrofy, klid světa přivolaovali vším způsobem, i jaksi kouzelnickým.

Třicet let od konce druhé světové války byla dosti dlouhá doba, aby skutečnost pronikla i do myslí těch, kdo se před ní uzavírali. Sovětské Rusko za tu dobu bylo celkem všemi uznáno za to, čím je, za zemi, v níž vládne a soudí jedna politická strana, kde chování občanů je předpisováno, kde dělník potřebuje pas, chce-li jet z jed-

ného města do druhého, k příbuzným. Západní intelektuálové nyní často posílají protest do Moskvy, když ten nebo onen ruský spisovatel je nadměrně pronásledován nebo když sověty jsou neochotny propouštět židy do emigrace. Zřídka nebo nikdy někteří intelektuálové protestují, když bezpráví se děje prostým občanům. Mají zřejmou zálibu v cause celebre.

Když prezident Nixon přijel do Moskvy ujednat americko-ruskou dohodu, byl vyfotografován s Brežněvem v Kremlu, za nimi na zdi visel velký portrét Leninův. Kdykoli sovětské komunisty slavnostně schůzují, vždy se za nimi tyčí obrovská Leninova podoba, kdykoli sovětský ideolog mluví, vždy mnohokrát cituje Lenina. Co znamená tato Leninova stálá přítomnost? Je to vzpomínka na historii komunismu, který zatím odpul jinam, nebo to znamená, že sovětské komunisty stále vyznávají Leninovu nauku, jsou jí vázání a jednají podle ní ve všech věcech malých i velkých? Nedělají žádné tajemství z toho, že toto druhé je pravda, každý den se prohlašují za leninisty. A jestliže toto je pravda, co v jejich myslí znamená rusko-americká dohoda a dnešní, jak se zdá, pokojné soužití západu s východem? Že zápas skončil? V Leninových sebraných spisech není žádná zmínka, že zápas kdy skončí. Je v nich mnoho zmínek o tom, že zápas může mít různou podobu, někdy mírnou. Ale na konec vždy, jako jediná velká hora mezi vrchy, stojí Leninův odkaz: náš systém zasluhuje světovou vládu; zápas nepřestává, dokud vedle jsou jiné systémy, anž kdyby to byly poněkud jiné komunistické systémy.

Snad je o tom možno mluvit bez vášně a bez odhodlání v každé větě hanobit sověty. Potřebě činů předchází potřeba vědět. Je třeba lidí, kteří chladně a anonymně zkoumají fakta. Jejich úkolem má být vyzkoumat — je-li to možné — zda žijící sovětské vůdce jsou vázání leninismem. Mají si počínat střídavě. Ani když dojdou k ur-

čitému závěru, bude lépe, jestliže nebudou vyhlašovat: toto je jisto. To by bylo podrobeno velké debatě, do níž by kde kdo mluvil. Ale mají říkat: toto je možno. Počet těch, kteří by proti skromnému "je možno" polemizovali, je přirozeně menší než počet těch, kteří by polemizovali proti "je to jisto". Ale i když je něco jen možné, lidé musí na to být připraveni. Nikdo ve veřejném životě nemůže říci: je to jen možno, nebudu si toho všimnout. Je tedy střídavým úkolem vpravit do demokratického vědomí, že dnešní sovětské vůdce možná jsou aktivní, někteří snad i fanatičtí leninisté. Je-li tomu tak, pak každý sovětský politický počin má své místo v širokém, trpělivém leninském plánu. Otázka pak je, zda a jak demokratické státy jsou připraveny na tuto možnost. Zbrojení není všechno.

Leninismus neznamená vždy jen násilí, vždy jen intriku. Lenin kladl intelektuální otázku: dovedou si svobodní lidé vládnout? Odpovídal si na to záporně, a to ho přesvědčovalo, že komunismus dříve nebo později nad demokracií zvítězí. Sám na to nespěchal, ani svým přívržencům neradil, aby spěchali. Byl přesvědčen, že důsledná demokracie nezbytně skončí v anarchii. Rozklad demokracie a z toho vyplývající její mezmočnost považoval za tak pevný zákon jako jsou zákony přírodní.

Takové je Leninovo demokratické panorama: trvalý souboj sobeckých skupin; individualističtí politikové; hospodářští podnikatelé, kteří, jak Lenin praví, pro okamžitý zisk prodají nepříteli i provaz, aby je na něm oběsil; společnost, která zpohodlněla a změkla; široké masy lidové, které věří, že svoboda je tak pevně zakořeněna v základech světa, že není třeba o ni zvlášť pečovat; intelektuálové jako byli ti, kteří roku 1945 ohnivé protestovali, když někdo veřejně vyslovil pravdu, že sovětského Ruska zabírá okolní státy a zavírá je za železnou oponou. Vedle toho všeho Lenin věřil, že sama demokratická pravidla ztěžují obranu těm, kdo je mají.

Poněvadž Lenin o tomto všem mnohokrát mluvil, demokraté mohou spolehlivě vědět, na čem jsou a čemu musí čelit. Nemůže být pochyby, že v sovětech jsou ohromné kanceláře, v nichž spousty lidí jsou zaměstnány tím, že nejpodrobněji sledují, co se v demokratických zemích děje, zda prorocí Leninovo se splňuje, a demokracie slabne. Z těchto kancelář by vyšlo upozornění, že nastal vhodný okamžik.

Bude mnoho příležitostí mluvit o jednotlivostech skrytého zápasu.

Neslavné zemědělství

Takřka po celý uplynulý rok jsme slyšeli z úst vedoucích funkcionářů, jak úspěšná byla politika KSČ v zemědělské výrobě v uplynulých 25 letech. Ale sotvaže jsme překročili práh nového roku, začaly se z těchž úst ozývat střídavější hlasy, přiznávající, že v zemědělství u nás existují velmi vážné problémy a nedostatky. Problém číslo jedna představuje podle nich rostlinná výroba, přestože se zvýšily výnosy obilovin.

V prvních třech letech této pětiletky byla její hodnota o 2 a půl miliardy Kčs nižší než se plánovalo. Lvi podíl na tom měla cukrovka. Té se sklízelo v letech 1971 až 1973 o 2.600.000 tun méně než stanovil plán. To mělo za následek, že ani cukrovary nebyly s to splnit své výrobní plány. Celkem vyrobily v období 1971-72 o 200.000 tun cukru méně než měly naplánováno. A utrpěly tak ztrátu ve výši jedné miliardy devisových korun. Příčin, proč tomu tak bylo, je několik. Je to především citelný pokles osevní plochy cukrové řepy, dále jsou to poměrně nízké výnosy a příliš vysoké sklizňové ztráty.

Dříve se v ČSSR pěstovala cukrovka na výměře 250 až 270 tisíc ha půdy. Ale v minulých letech poklesl její osev na 180.000 ha. Loni sice zase poněkud stoupl, ale zdaleka nedosáhl dřívějšího rozsahu. A hektarové výnosy? Přestože se zlepšily, jsou

stále podstatně nižší než v zemích, které mají příbлизně stejné klimatické a půdní podmínky. Jestliže od nich odečteme sklizňové ztráty, které se pohybovaly v průměru okolo 20%, pak zjistíme, že se u nás sklízelo z 1 ha téměř o 150q méně cukrové řepy, než v sousedním západním Německu. To ukazuje, že českým a slovenským řepářům chybí důležité předpoklady, potřebné k tomu, aby mohli dohonit své sousedy na Západě, s nimiž byli kdysi na stejné úrovni.

Myslím, že se o tom mohla přesvědčit i nezemědělská veřejnost, když se loni na podzim lopotily statisíce brigádníků z měst při sklizni cukrovky a když tak na vlastním těle pocítili, jak pracné je v ČSSR stále ještě pěstování cukrové řepy.

Sklizeň cukrovky měla být — jak se na tom usnesl 14. sjezd KSČ — zmechanizována 95%. V praxi to dopadlo jinak. Na Slovensku — podle Rolnických novin — se loni sklízelo jen asi 48% cukrovky stroji; ale ani v českých zemích nedosáhla mechanizace zdaleka stanoveného stupně.

Chce-li tedy politické vedení, aby se podstatně zvýšila výroba cukrové řepy, chce-li v budoucnu získat větší množství tvrdých valut za export cukru, pak by bylo zapotřebí, aby napřed odstranilo všechny překážky, které tomu stojí v cestě.

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.50% přinese 7.90%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na čtyři roky

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnosu od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplatíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a vyplácíme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$20,000.00 vládní pojišťovnou Federal Savings and Loan Insurance Corporation ve Washingtoně.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021
aneb
2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710
and
590 EAST 187 STREET
Bronx, New York 10458

Drobníčky z Československa

V lyžarském středisku Jasná pod Chopkom mají novou sedačkovou lanovku. Vede trasou dlouhou 1660 metrů, překonává výškový rozdíl 450 metrů a má přepravní kapacitu 900 lidí v hodině. • Me-

zi největší farmaceutické podniky v ČSSR patří Biotika ve Slovenské Lúpi. Do Evropy i do zámořských zemí jde odsud penicilin, chlortetracyklin, dextran a další výrobky. •

Duchovní dějiny českého národa

Člen velké exulantské rodiny, ve Švýcarsku žijící Přemysl Pitter, vydal právě knihu "Duchovní revoluce v srdci Evropy". Práce vyšla v Curychu v němčině a curyšská kantonnální vláda ji poctila literární cenou. Autorovi blahopřejeme.

PORTUGALSKO A ČÍNA

V souvislosti s vrcholnou schůzkou zástupců angolských osvobozovacích hnutí a portugalské vlády, jejímž cílem je zřejmě zřízení prozatímní angolské vlády, jak hlásí britská tisková agentura Reuter, objevují se dohady o osudu portugalské kolonie Macaa, která leží na čínském pobřeží. V prohlášení portugalské vlády se sice praví, že Portugalsko je připraveno vyjednávat o statusu Macaa, diplomatické kruhy však soudí, že Čína s vyřešením problému Macaa příliš nespěchá.

Mnohem více jí zato zřejmě leží na srdci osud afrických kolonií Portugalska. Na rychlé dekolonizaci Angoly a Mozambiku bude podle mínění pozorovatelů záležet navázání diplomatických styků mezi Portugalskem a komunistickou Čínou, na nichž Portugalsku velmi záleží — soudě také podle prohlášení portugalské vlády, v němž Lisabon uznává Tajvan za nedílnou součást Čínské lidové republiky.

Za jeden z důvodů vyčkávavého postoje komunistické Číny ve věci Portugalska a jeho zámořských držav se považuje také otázka Cabindy; zdá se, že i přes nedávnou návštěvu zairského prezidenta Mobutu v Pekingu, kde hledal čínskou podporu pro zairské nároky na Cabindu, rozhodla se Čína podporovat stanovisko angolských osvobozovacích hnutí. Celkem lze mít zato, že pekingská vláda by nejraději vyčkala dalšího afrického vývoje, pokud se týká Portugalska. Na druhé straně však nutno vzít v úvahu nedávné rozšíření portugalsko-sovětských styků, jež by mohlo Peking přimět k urychlení normalizace styků s Lisabonem. Nakonec bude patrně formální navázání diplomatických styků mezi Čínou a Portugalskem záležet na tom, kterému z těchto dvou argumentů dá Čína přednost.

CO DÁL V KAMBODŽI?

Ve svízelné situaci je také kambodžský prezident Lon Nol, který je u moci od jara 1970, kdy svrhl vládu prince Sihanouka. Již několikrát nabízel Sihanoukovi smír — ale ten nabídky odmítl. Chce se vrátit do Phnom Penhu jen jako absolutní vítěz a do-

Mezinárodní přehled

mnívá se, že mu k tomu dopomůže osvobozovací armáda Rudého khmeru. To je však příliš riskantní kalkulace.

Příslušníci Rudého khmeru jsou z velké části komunisté, kteří usilují o sociální revoluci a jsou pod kontrolou hanojského režimu. Tak jako v Jižním Vietnamu i v Kambodži mají mezi protivládními bojovníky početní převahu severovietnamští vojáci a ti mají jiné zájmy než princ Sihanouk. Spojené státy se ani v Indočíně, ani v Kambodži už přímo vojensky neangažují, američtí vojenští a političtí činitelé však nepouštějí vývoj v Indočíně ze zřetele. Aby si ověřili, jaká je tam situace, poslali do Phnom Penhu a do Saigonu státního podtajemníka pro otázky mezinárodní bezpečnosti Carlyla Mawa.

MOSKEVSKO- KÁHIRSKÉ OTAZNÍKY

Existuje nejméně půl tuctu důvodů, proč Brežněv odklekl cestu do Káhiry — na kterou se chystal 14. ledna, ale žádný z nich plně nevysvětluje způsob, jakým to učinil. Nebylo to po prvé, co Brežněv se cestou na Blízký východ zřekl, ale tentokrát o ní projevoval do poslední chvíle mimořádný zájem. Šlo mu bezpochyby o smíření s Egyptem. Byl ochoten zato zaplatit dalšími zbraněmi a zároveň si tím zajistit rozhodující roli na příští ženevské konferenci o Blízkém východě a amerického zahraničního ministra Kissingera z takové role vymáněrovat. V Káhiře však neprojevili pro Brežněvovy zájmy dost pochopení. Egyptský prezident Sadat si zřejmě uvědomuje, že od Sovětského svazu sice může dostat zbraně, že ale téměř se nedá arabsko-izraelský konflikt vyřešit. Má zájem o to, aby Spojené státy zůstaly ve hře a aby sovětský vliv na Nilu příliš nevzrostl. Za zbraně nechce zaplatit tu politickou cenu, kterou za ně Brežněv žádá. Zdráhá se přijmout současně s vojenským materiálem i početné sovětské poradce, které mu Brežněv vnucuje.

Od politických ústupků Sovětského svazu odradil Sadata patrně král Feisal. Ten původně projevil ochotu so-

větské zbraně pro Egypt zaplatit tvrdými dolary, ale když se dozvěděl, jaké politické požadavky Brežněv při návštěvě egyptské vládní delegace vznesl, nabídku finanční pomoci Egyptu odvolal.

Mezi Káhirou a Moskvou jsou rozpory také pokud jde o Sadatovu zahraničně politickou a vnitropolitickou linii. Egyptský prezident kladl důraz na diplomatickou nezávislost a na pokračování v pragmatické vnitřní politice. Nechce se dát zatlačit do postavení svého předchůdce Nasera, který byl na Moskvě příliš závislý. Sadat si uvědomuje, že Izraelce může přimět k povolenosti jen Amerika a že předpokladem k tomu jsou proto dobré vztahy k Washingtonu. Sověti v Jeruzalémě vliv nemají.

Ke spekulacím, že vztahy mezi Káhirou a Moskvou se po návratu egyptské vládní delegace ze Sovětského svazu nezlepšily, ale spíše zhoršily, nemálo přispěla zpráva polooficiální egyptské tiskové kanceláře MENA, — o odhalení tajné komunistické organizace a o zatčení jejích členů. Byly prý u ní nalezeny protivládní letáky.

Z ARABSKÉHO SVĚTA

Iránský panovník Reza Páhlevi byl na státní návštěvě v Egyptě. Předtím strávil tři dny v Jordánsku v rozhovorech s králem Husejnem. Obě tyto návštěvy jsou viditelným projevem snahy Iránu nahradit dosavadní soupeřství s arabskými státy užšími svazky s nimi a nabýt mezi nimi vlivu, který by odpovídal vzrůstající hospodářské a politické síle této islámské, ale nearabské země. Při těchto jednáních šlo hlavně o hospodářskou pomoc, kterou slíbil Irán Jordánsku. Většina arabských států vítá nynější diplomatickou aktivitu iránského panovníka. Podle názoru arabských vojenských kruhů šlo při jednáních v Káhiře mimo jiné také o možnost, že by Irán vojensky podporoval Araby, kdyby došlo k nové válce s Izraelem. Návštěva iránského panovníka v Egyptě by ale také mohla zlepšit vyhlídky na mír na Středním východě. Reza Páhlevi dosud totiž vždy bez výhrady hájil jak požadav-

ky Arabů, aby Izrael vrátil arabská území, která obsadil za války v roce 1967, tak práva Izraele na nerušenou státní existenci. Tento jeho postoj může nyní znamenat značnou posilu umírněných arabských politiků. Pozorovatelé mimo to očekávají, že se Páhlevi postaví jako spojenec Spojených států také za americké mírové snahy. Nynější příznivý postoj většiny Arabů vůči Iránu znamená značnou změnu proti minulosti a je do jisté míry překvapující, neboť Irán dosud dodává Izraeli asi polovinu jeho spotřeby nafty a má dlouhodobý pohraniční spor s Irákem, který občas vede ke krvavým srážkám. Irán také otevřeně podporuje vzpouru Kurdů proti vládě v Bagdadu. Ale arabské státy nyní ignorují všechny protesty Iráku proti návštěvám Rezy Páhleviho v jejich hlavních městech. Pozoruhodné přitom je, že se Bagdad v tomto svém propagačním tažení zdržel jakékoli zmínky o sovětské politické podpoře. Komunistické kruhy v Bejrútu k tomu poznamenaly, že se Sovětský svaz chce vyhnout otevřenému sporu s iránským vládcem. Irán, jehož příjmy z naftových zdrojů stále vzrůstají a dosahují nyní asi 20 miliard dolarů ročně, se chce zjevně stát mocností, která by mohla vykonávat vliv na světovou politiku. Egyptu slíbil již pomoc ve výši skoro jedné miliardy dolarů v půjčkách a darech a se Sýrií nedávno podepsal obchodní dohodu a úmluvu o společných projektech. Pokud se týká jeho vojenské pomoci Egyptu, uvažuje se o jeho pomoci při výcviku egyptských pilotů a o tom, že by Egyptu postoupil letadla amerického typu F 5, k čemuž by ovšem potřeboval souhlasu Spojených států.

NEKLIDNÝ VIETNAM

Když před dvěma léty přistoupili vietnamští komunisté na dohodu o příměří, sotva kdo se oddával iluzím, že už tím byly položeny solidní základy k politickému řešení vietnamské krize a k trvalému míru. Brzy se ukázalo, že to byl jen taktický manévr, k němuž se odhodlal proto, aby urychlil odchod amerických vojsk a zotavil se z vyčerpávajících bojů, které roku 1972 s nevelkým úspěchem vedl. Formálně sice schválili koncepci, že o politickém uspořádání Jižního Vietnamu má rozhodnout tamější lid volbami, netajili se však úmyslem celou zemi časem "osvobodit", to znamená dostat pod svou kontrolu. V bojích neustáli. Postupně se jim loňského roku podařilo obsadit 1.800 osad s celkovým počtem jeden milion 200 tisíc obyvatel. Při bojových operacích

přišlo o život 76.000 osob, převážně bezbranných vesničanů. Při bojových operacích jsou rozhodujícím činitelem regulérní dobře vyzbrojené jednotky severního Vietnamu. Odhaduje se, že hanojský režim přesunul na jih už 300.000 vojáků.

Bojové operace v Jižním Vietnamu a v Kambodži nabývaly v posledních dnech takového rozsahu, že možno mluvit o nově, dobře připravené ofenzivě. Odolnost jiho-vietnamské armády poněkud ochabla, nejen proto, že není už tak vydatně zásobována americkým válečným materiálem jako dříve a že nemá už americkou leteckou záštitu, ale také z důvodů hospodářských a politických. Jižní Vietnam prodává inflaci a hospodářskou recesi a nespokojenost s vládou prezidenta Van Thieua tam vzrůstá. Odpor proti Van Thieuovi sílí nejen v řadách buddhistů, kteří měli k jeho politice vždycky značné výhrady, ale i v řadách dříve loyálních katolíků. Mají prezidentovi za zlé, že vládne příliš autoritativně a trpí korupcí. Thieu až dosud čelil náporu opozice tím, že občas propustil některého příliš zdiskreditovaného ministra nebo generála, ale tento způsob uklidňování veřejného mínění se ukazuje stále méně účinným. Není vyloučeno, že se Van Thieu pod tlakem opozice už nebude při příštích volbách, které se mají konat na podzim, ucházet o zvolení.

TEMNÁ RUS

O situaci Litevců v Běloruské republice pojednává samizdatová studie, která se dostala na Západ. Části této studie byly zveřejněny už před dvěma roky; letos se podařilo 55 stránkový esej vydat kompletní. V roce 1920 byla podepsána smlouva mezi Sovětským svazem a Litvou, v níž byly definovány společné hranice. Po anexi Litvy Sověty v roce 1940 prohlásila vláda Běloruské republiky, že Litevské sovětské republice odstoupí šest pohraničních okresů s litevským obyvatelstvem. Po přepadení Sovětského svazu Hitlerovým Německem se pochopitelně o nabídku přestalo uvažovat až do roku 1944, kdy byla Litva opět Sověty pohlcena. Tak zůstalo v Běloruské republice přes 50 tisíc Litevců, kteří jsou násilím odnárodňováni a to v době, kdy sebevědomí malých národů v celém světě sílí. Samizdatová studie tuto skutečnost vyzdvihuje. Neznámý autor připomíná historii marného boje za zachování litevské kultury na Bílé Rusi. V roce 1963 byla poslána Chruščovovi stížnost. Tehdejší první tajemník poslal komisi, která vyšetřila všechny okolnosti a slíbila nápravu; nic se však nestalo. Později byla poslána protestní petice také Brežněvovi. Studie srovnává situaci v Běloruské republice se

FRANK HOLECEK'S

Czechoslovak Praha Restaurant and Bar
1358 FIRST AVENUE, CORNER 73rd STREET — NEW YORK

Nejmodernější, zařízená a vším pohodlím vybavená restaurace. • Nej-
jemnější československá kuchyně včetně všech pražských specialit:
pečená husa a kachna, vepřová pečeně, svíčková a zajíc na smetaně
a celá řada dalších specialit. • Importovaný pilsenský prazdroj na čepu.
Zvláštní místnost pro soukromé spol. u příležitosti svateb, pohřbů atd.
Bar otevřen od 11 dop. do 4 ráno. Restaurace otevřena od 12 dop.
do 11 hod. noční každý den. "Special Luncheons" 12 Noon — 4 P. M.
Monday to Saturday. • O rezervaci volejte: YU 8-8505 — RH 4-9787

Zákon a nepořádek

To, že jsem poprvé viděl Law and Disorder v biografu v Carmelu a na samém pobřeží Pacifiku, byla samozřejmě náhoda. Kino je kousek od míst kde žil a pracoval Robinson Jeffers, a skok od Cannery Row, kterou proslavil svou ságou o povzneseném šupáctví John Steinbeck. Nutno také dodat, že si tento kousek Ameriky dodnes zachoval více nevinnosti panny než kterýkoli jiný kus tohoto pozeňnaného kontinentu. Snad díky těm dvěma. Navíc je nutno poznamenat, že národní televizní programy vám, na obrazovku televize ve vašem motelu, přenáší retranslační stanice

ce v okresním městě Salinas. Občané okresu Salinas si pak prostřednictvím svých volených zástupců prosadili, že tato stanice nepřenáší v pátek večer, v sobotu a v neděli z národních okruhů žádné zprávy. Občané si, lze říci, zakázali, aby jim nějaké mimojádrující světové vzrůso kazilo weekendy.

A tuhle, do takovéto panenské končiny přichází nový Passerův film (a zatím poslední a nejlepší), ponořený kamsi do hloubky hektického velkoměsta našeho chytřejšího století.

Well, nezdálo by se, že by v osadě Bohem natolik vyvolené jako Carmel měly pro-

blémy hektických velkoměst místo. Ale jak jsem se přesvědčil, navzdory odtrženosti geografické není diváctvo carmelské odtrženo od světa našeho bytí, a tím také od světa Passerova filmu.

Diváctvo tleská, jak je to v Americe zvykem, čackému Jamesi Bondovi. Kvituje potleskem každý uštědřený direktor do brady, neboť diváctvo má smysl pro fair play a James Bond jest bezesporu hrdinou bez bázně a hany jaký je hoden našich sympatií. Leč diváctvo tleská i Archie Bunkerovi čili Carol O'Connorovi a Ernestu Borghinovi (už je to dvacet let, co jsme ho doma poprvé uviděli v Marty), kteří rozhodně nejsou v Passerově příběhu tak přeháňkami pohádková bytost jako James Bond. V tom filmovém příběhu sepsaném a zfilmovaném podle představa Ivana Passera. V tom filmu o Americe a Američanech. O živých lidech takových jací jsou, protože jejich příběh je pochopitelný i pokojným residentům v Carmelu, kteří tlesknou stínům na plátně do dlaní, aby vyjádřili nikoli své uznání, ale míru svého citového pohnutí. Neboť i v nevinném Carmelu se zajisté trápí smysl života kdesi za hranicemi našich poctivých možností, a naše dobré úmysly nám sice nedělají cestu do pekla, ale protékají beznadějně mezi prsty.

Existuje přísloví jež praví, že provazolezec bude umělcem tehdy, až dokáže chodit po nití. Nuže myslím, že Ivan Passer předvedl, kterak chodit po nití, tím jak natočil tento film. Law and Disorder je totiž velká komedie, a je to stejně veliká drama jež nikde neskouzlo do klíše. Divák včetně toho ve slastně zapomenutém Carmelu, cítí svůj vlastní život, nikoli jen jeho pohádkovou iluzi, a tudíž tleská, protože to, co Ivan Passer vytvořil, je obraz Ameriky jaká je, je obraz lidí, jací jsou a pevně věřím, že to bude právě Law and Disorder, který bude jednou citován jako filmové dílo, jenž založilo nové generační pojetí filmu v této zemi, novou vlnu, nové vzepjetí za hranicemi stereotypu filmové produkce Ameriky. Ivan Passer je jak známý Čechoslovák, i čekal jsem, od onoho večera na počátku listopadu 1974, že o tom, co se mu tak výtečně povedlo napíše kterýsi z velkých mágů filmového tvoření a exilového osudu. Na každý způsob se zdá, že nemá smysl čekat dále a podle mého názoru by mělo být řečeno, že jest tu film, že jest tu režisér a autor, že jest tu cosi na co lze býti hrd.

Film, jak praví dialektika jest také zboží. Ale i Shakespeare je zboží. A Law and Disorder je zboží stejně znepokojivé, jako Shakespeare.

Jan Beneš

Listárna...

Dr. Jaroslav Němec nás požádal o otištění otevřeného dopisu kanadskému Telegramu. Vyhovujeme mu. Otiskujeme ovšem i noticku Telegramu, jež vyvolala reakci Dr. Němce. Máme k celé věci jen jednu připomínku: i k našemu sluchu se doneslo, že se s čs. velvyslancem ve Washingtonu "krajanský" stýkal jeden z členů výboru SVU. Ten pán dokonce na posledním sjezdu SVU obvinil zástupce našeho listu a člena SVU z komunistických praktik, jen proto, že si dovolil podat protinávrh proti jim přednesené a vehementně doporučené kandidátce...

DETENTE PO ČESKU

Na listopadovém zasedání Společnosti pro vědy a umění v Americe v N. Yorku zvolili nového předsedu. Ale pozoruhodné je především to, že z předsednictví odstranili dr. Františka Schwarzenberga. Z důvodů, které jsou pobuřující: dr. Schwarzenberg odmítl požadavek určité skupiny členů SVU, aby přestal podepisovat politická prohlášení Československé národní rady americké jako její úřadující místopředseda. Prý se to nerozvádá... s nepolitickostí SVU!!! Komické je, že volbu nového předsedy rozhodly vlastně evropské hlasy, které si přivezl v kapse jeden washingtonský člen ve formě plných mocí. Což je ovšem legální.

Nelegální prý je "politickost" SVU. Ve stanovách je skutečně takový paragraf a dosud byl vykládán tak, že se SVU nemá vměšovat do vnitropolitických záležitostí USA.

Ale detente zřejmě inspiroje k napodobení. Detente po česku... Kdoví, snad takhle uvažuje i čs. velvyslanec ve Washingtonu. Ovšem ne nahlas na vzájemných návštěvách u přátel krajanů.

Duch detente je tu!

A do SVU se dostal zřejmě telepatii.

Telegram, 15. 12. 1974.

Pan Vladimír Valenta, Edmonton, Alberta, Kanada

Vážený pane redaktore, děkuji za zaslání TELEGRAMU z prosince 1974. Je to jeden z mála časopisů čs. emigrace, který nemám. Pročetl jsem si se zájmem zaslání číslo a tedy také vaši noticku: "Detente po česku". Je to nepěkný a naprosto nepodložený útok na SVU. Jím se chci zabývat v tomto dopise, nejen jako jeden člen nominační komise, t. j. té její bývalý předseda, ale především jako člen nominační komise, t. j. té komise, která sestavila kandidátní listinu nových funkcionářů v čele s nynějším předsedou SVU, Dr. Rechcíglem.

Začínáte konstatováním, že "z předsednictví odstranili dr. Františka Schwarzenberga". To ukazuje, že ani vy, ani váš informátor není obeznáměn se stanovami SVU. Předsedu totiž nemůže "odstranit" žádná skupina SVU, nýbrž valné shromáždění. A listopadové valné shromáždění bylo dokonale informováno o kvalitách Dra Schwarzenberga, o jeho oddanosti čs. věci a myšlence SVU a bylo mu za vykonanou práci vděčno. Ze ovšem poté, v soutěži dvou kandidátů, se přiklonilo k návrhu nominační komise na Dra Rechcígla, to byl jen výkon jeho práva.

A teď něco o té tajemné nominační komisi. Není sice zvykem zveřejňovat něco z jejího jednání, ale nevidím důvodu proč bych nemohl uvést z její agendy to, co je důležité pro objasnění situace a odstranění nepravd ve vašem článku: Komise nezačala své jednání osobami, nýbrž situací. Konstatovala, že činnost SVU již po delší dobu stagnuje a má tendenci upadající. Ze nových členů a pracovníků nepřibývá a finanční situace je nevalná. Uvědomila si, že mnozí funkcionáři slouží SVU obětavě takřka od začátku, t. j. téměř 17 let a to hlavně proto, že se za ně nenašla náhrada. A nakonec komise stála před problémem, jaký tedy tým by SVU vdechlo novou životnost a bezpečně ji provedl očekávanou nesnadnou dobou. Tu se jednomyslně shodla navrhnout na předsedu mladého a průbojného Dra Rechcígla, osvědčeného pracovníka a na pomoc mu přidat nové předsednictvo. Návrh komise byl včas uveřejněn ve "Zprávách SVU" a předložen pak volnému shromáždění k rozhodnutí.

S ohledem na svou jednomyslnost při návrhu na nového předsedu, komise již s žádným jiným možným kandidátem na tuto funkci a tedy ani s Dr. Schwarzenbergem nejednala a nemohla mu tudíž také klást žádné podmínky.

O hlasování na valném shromáždění máte rovněž zprávy naprosto zkrácené. V celkovém počtu předložených plných mocí "evropské hlasy" představovaly jen malý zlomek a i bez nich by byl Dr. Rechcígl zvolen podstatným rozdílem. Dokonce by byl zvolen i kdyby se byly po-

(Pokračování na straně sedmé)

"Po bouřlivých krizových letech, kterými jsme prošli," — cituje Tvorba dr. Gustáva Husáka — "zakotvily závěry XIV. sjezdu, prověřené každodenním životem ve vědomí miliónů našich lidí, dělnické třídy, rolnictva, inteligence jako správný program a pevná orientace dalšího rozvoje naší socialistické společnosti. To je významný úspěch, který budeme dále rozvíjet." K čemuž dále Tvorba, která ví, jak na to: "Věrnost principům marxismu-leninismu i tvůrčímu rozvoji této teorie vyžaduje, aby strana neustále upevňovala svou akční a ideovou jednotu, překonávala chyby a rozpory, které v procesu budování socialismu vyvstávají, a na vyšší úrovni pozvedávala řídicí práci."

Čili — což je této dlouhé řeči jednoduchý smysl — strana se, jak se říká, "vypořádala s vnitřním nepřítelem" a nastoupila, jak se rovněž říká a s velkým rozmachem denně demonstruje ve všech československých masových médiích, k takzvané "ideologické ofenzivě". S trpělivostí a houževnatostí vskutku obdivuhodnou začíná po své a prvé znovu vysvětlovat posvátné, samospasitelné a "jedině správné" principy

situaci v bývalém Východním Prusku, které je dnes součástí Ruské federace a dochází k názoru, že se všude postupuje stejně: Litevcům se upírá právo na vlastní školu, v běloruských knihovnách není k dostání litevská literatura v originálu, v roce 1963 byl stržen pomník velkovévody Vytausase a v roce 1959 zfalšovaly sovětské úřady výsledky sčítání lidí. To vše se děje s úmyslem nejdříve odnárodnit a později násilně porušit odolávající obyvatelstvo. Pozoruhodné je, že v sousedním Polsku s litevskou menšinou nakládají nesrovnatelně lépe. Tamější menšina má k dispozici nejen gymnásium, nýbrž také tiskárny, kde tiskne své noviny a časopisy.

svého "učení všech učení". Člověka mimoděk napadne, že to musí být už pořádně zabezděná hlava, kterým je znovu a znovu třeba vysvětlovat, co je to vlastně třída a vykořisťování a nadhodnota, revoluce, kontrarevoluce, proletář a kapitalista a tak dále, anebo že tu musí být v nepořádku něco jiného. Rudé právo si však z této disproporce nic nedělá, ba shledává ji dokonce jaksi samozřejmou, protože "copak lze za jednu generaci napravit, co způsobila tisíciletí třídního panství?" Nemluví o tom, že je tentokrát, jak se zdá, pro ideologickou kampaň situace obzvlášť příznivá. Svět, pohřbený zdaleka ne jen svět západní, je v hospodářské regresii a není nic více poruce, než narazit problematiku a konflikty současného lidstva na klasické kopyto. Neboť — ještě jednou Tvorba — "kdykoliv strana z pozic marxismu-leninismu zhodnotila vývoj a rozvíjela teorii ve spojení s praxí, vždy dosahovala mimořádných úspěchů".

A tak se nejen přijímají mladí lidé podle "třídních hledisek" do škol a do zaměstnání a znovu a znovu — dnes tedy už více než pětadvacet let od zstátnění vsí výroby a zrušení ekonomických tříd — se občané dělí na ty, kteří jsou "dělnického" a "buržoazního původu". Tak se nejen mluví i o expanzivním imperialismu jako o příznaku dohnávajícího kapitalismu, a to zrovna v Československu a to právě ústy gubernátorů. Ale v obrovské serii článků, rozhlasových a televizních pořadů, jichž přibývá spíše přímo úměrně vnitřním hospodářským těžkostem než v nějaké závislosti na ekonomickém pohybu v západním světě, se popisují poměry v západní Evropě a v Americe zhruba v duchu Engelsova spisu "O postavení dělnické třídy v Anglii"...

Je to věru ponurý obraz Západu. K tomu, že dělník pracuje za podmínek — jaká

(Pokrač. na str. 6)

SLOVAK GYMNASTIC UNION

SOKOL

of the United States of America

THE FIRST SLOVAK SOKOL SOCIETY in the U.S.A.
OFFERS YOU:

- MANY FRATERNAL BENEFITS
- COMPLETE LIFE AND ENDOWMENT INSURANCE
- MORTGAGE PROTECTION INSURANCE
- SUMMER PHYSICAL FITNESS CAMPS
- RECREATIONAL ACTIVITIES IN OUR HALLS

DON'T WAIT — JOIN NOW!
WE ARE HERE WHEN NEEDED

276 Prospect Street, East Orange, N. J. 07017

(Area Code 201) 676-0280

ANDREW VENGLARCHIK, JR.
President

JOHN SOPOCI
Secretary

SPORT

Zápasy 28. a 29. kola I. hokejové ligy:

Jihlava-Kladno 3:1, Sparta-Slovan 1:2, Pardubice-Plzeň 4:1, Gottwaldov-Litvínov 2:7, Košice-Brno 2:1, VŽKG Č. Budějovice 2:2, Motor-Tesla 4:0, Plzeň-Košice 6:4, Brno-Dukla 2:2, Sparta-Gottwaldov 10:1, Litvínov-VŽKG 6:3.

Tabul'ka:

1. Kladno (1)	17	39
2. Jihlava (2)	15	36
3. Litvínov (4)	16	33
4. Tesla (3)	16	32
5. Sparta (5)	13	30
6. Motor (6)	13	30
7. Plzeň (8)	13	29
8. Slovan (7)	14	28
9. Brno (9)	12	27
10. Košice (10)	10	23
11. VŽKG (11)	10	23
12. Gottwal. (12)	4	13

Dvě čs. hokejová mužstva zakončila svoje turné po Kanadě. Čs. reprezentanti do 19 let hráli na neoficiálním světovém šampionátu juniorů ve Winnipegu, kde skončilo na čtvrtém místě, když v závěrečných utkáních turnaje porazili mužstvo USA 5:0 a remizovalo se Švéd-

skem 2:2. Vítězem mistrovství se stal SSSR, který v rozhodujícím zápase porazil Kanadu těsně 4:3. Čs. mužstvo do 23 let v posledních třech utkáních zvítězilo nad mužstvem Victoria Cougars 6:3, nerozhodně hrálo s Thunder Bay Twins 4:4 a nad Windsor Spitfires vyhrálo 7:4.

Hokejisti Tesly Pardubice vyhráli ve Švédsku mezinárodní turnaj o Polární pohár, když v posledním zápase zvítězili nad švédským mužstvem Skelleftea 9:1. Hráči pražské Sparty, kteří hráli o Ahearnův pohár ve Stockholmu, skončili na druhém místě se ztrátou jednoho bodu za vítězným Dynamem Moskva. Jiné čs. prvotní mužstvo SONP Kladno, porazilo na zájezdu do Švýcarska mužstvo Chaux de Fonds 8:3 a HC Villars 11:1. Na americkém kontinentu pomalu, ale jistě roste zájem o evropskou kopanou (soccer). Severoamerická fotbalová liga NASL bude v nové sezóně rozšířena o čtyři mužstva: Tampa, Florida — San Antonio, Texas, Chicago, Illinois a Hartford, Connecticut. Celkovým počtem 19 mužstev se NASL stala třetí největší sportovní profesionální organizací v Americe. Newyorský účastník NASL — Cosmos — nastoupí s velkou pravděpodobností do nové sezóny s hvězdou anglické kopané George Bestem s Manchester United.

—pza—

KONCERT PRAŽSKÝCH UMĚLCŮ

Hudba, nejobtakovnější z umění, je i v dnešním Československu na vysoké úrovni. Možná, že právě proto. Znovu to dokázal koncert Pražského komorního orchestru v Carnegie Hall. Krajany, jichž tam byl velký počet, také zásluhou SVU, jež rozeslala programy svým členům, jistě přivábila hlavně druhá půle programu, Janáčková "Súita pro smyčcový orchestr" a Dvořákova "Česká súita."

Pražský komorní orchestr zahrál tyto skladby obdivuhodně. Tento orchestr hraje bez dirigenta, okolnost, jež by mohla vzbudit určité pochybnosti o jeho úrovni. Kritik listu The New York Times se touto okolností dal do jisté míry ovlivnit, ač i on uznává dokonalost souhry, ale nezaujatý posluchač může jen žasnout nad naprostou přesností intonace a rytmu a dát se unést krásou a citovostí hry těchto umělců, kteří provedli obě české skladby přímo ideálně. Janáček složil "Súitu pro smyčcový orchestr" v roce 1877 ve věku 23 let. Přirozeně tehdy nenalezl ještě individualitu, kterou se vyznačují jeho pozdější skladby. Přes to je tato "Súita" krásná a zajímavá, jakkoli značně ovlivněna tvorbou Janáčkovy staršího přítele, Antonína Dvořáka. Dvořákova "Česká súita" je milována každým hudby znalým krajanem a byla zahrána tak líbezně a při tom ohnivě, že mnoho krajanů stíralo slzy. V první půli programu hrál Pražský orchestr skladby Haydna a Mozarta. Krásně.

Jst.

HRÁCH S POPELEM . . .

(Dokončení se str. 5)

hrůza! — stále vědeckěji promyšlených — přistupuje dnes nebezpečí, že o tuto práci přijde. K tomu — jaká to opět nevidaná věc! — že leckdy člověk s maturitním vysvědčením musí pracovat manuálně, přistupuje dnes ta okolnost, že i vzdělanec s vysokou kvalifikací může zůstat bez zaměstnání. Zřejmě — tak alespoň Tribuna, Rudé právo a pražský rozhlas — není daleka doba, kdy se po ulicích evropských velkoměst budou vyhlašovat vyhlášené děti a proletářské masy pozvednou rudé prapory . . .

Aby si československý občan mohl udělat představu, za jaká to základní dělnická práva ten západoevropský proletář bojuje, uvádějí citované prameny občas i čísla. Tak na příklad u Citroena se bojuje o překročení základní mzdové hranice 1800 franků, dělníci v italské Fiatce nechťejí pracovat — přepočítáno — pod 1500 franků a americký dělník začíná stávkovat, aby si vydělal nejméně — opět přepočítáno — 4000 franků měsíčně. Že se vůbec v situaci vzrůstající nezaměstnanosti stávkuje, to je samozřejmě nesmírně složitý problém nejen ekonomický, ale i sociologický — není to však věc, která by československé žurnalisty zajímala, vůbec už se jim to nehodí do krámu, a tak o tom raději pomlčí.

Pomlčel už před tím o tom, že za kterýkoliv z oněch uvedených měsíčních minimálních platů si lze ve jmenovaných zemích koupit použité a použitelné auto, že za ně lze skromně zařídit byt, a že za ně lze nakoupit potraviny pro čtyřčlennou rodinu na čtvrt roku . . . Ani slovo neřekl ovšem o tom, že všichni nezaměstnaní dostávají podporu, že "podpora v nezaměstnanosti" dnes ve většině západních civilizovaných států není ani almužnou ani podporou v užším smyslu slova, ale sociální institucí, která má nezaměstnanému člověku umožnit, aby důstojně a bez podstatné újmy na životním standardu přemostil suché období. Ani slovo pak nepadlo o tom, že počet nezaměst-

naných se v četných západních státech stále velmi blíží počtu volných míst, takže tu vlastně nelze mluvit o nedostatku pracovních možností vůbec, ale o nezaměstnanosti v určitých povoláních . . .

Ale nám nejde o speciální ekonomickou problematiku. Všechny uvedené příklady měly pouze doložit základní trend režimové propagandy, jemuž se říká "věrnost principům". Ve skutečnosti je to ignorování skutečnosti, popření vývoje a dějinného pohybu. Má-li tento režim přesvědčit své lidi o svých přednostech, přinejmenším o tom, že je rajským ostrovem klidu a jistoty v rozbouraném moři, musí vtěsnat konkrétní sociální dynamiku do prastarého schématu. Není-li třídních konfliktů, musí se vyrobit, není-li skutečného nebezpečí, musí se vymyslet bubáci.

Protože jenom vskutku zao-

stalý svět by mohl být terémem, na němž by mohl být komunismus přijat jako vykoupení, je potřeba tuto zástalost připsat existující skutečnosti. Ale svět není takový, jaký jej zažil před sto lety Marx s Engelsem. Chce být jiný a je jiný. A hlavně

je jiný než svět, v němž se může ona "věrnost principům" mocensky prosadit — tak totiž, že se jako v té staré pohádce smíchá hrách s popelem, a to se pak přebírá — aby nebylo nudno a nebylo při tom moc zbytečných řečí.

Josef Jedlička

Z ČINNOSTI KLUBU ČESKOSLOVENSKÉ KULTURY

Klub československé kultury v Los Angeles zahájil druhý ročník své existence v lednu 1974 výstavou malíře Jiřího Karger. Rámcovým tématem besedy byl moderní vývoj malířského zpodobování světa od realismu k abstrakci. Šaldu výrok "Člověk není úplný než tam kde si hraje" se stal mottem únorového Večera při víně, jehož náplní byl literární a hudební kvíz, četba prózy i poezie a diskuse. V březnu uvedl Klub pásmo moderní poezie a džezu nazvané "Ztráta řeči". Nahrávky skladeb Jiřího Stivína a Rudolfa Daška a ukázky z poezie Vladimíry Čerepkové a Františka Listopada připravil a verše recitoval Pavel Páv.

Na programu dubnového večera bylo setkání s malířem Zdeňkem Gruntem, jehož zasvěcený pohled na podstatu malířského řemesla byl doložen ukázkami jeho díla, diapositivy a filmem. V květnu se sešli členové Klubu na večeru nazvaném Kafkova Praha. Po stopách Franze Kafky Prahou slovem i obrazem je vedl současný filosof Ivan Sviták. Červnový večer byl opět věnován literatuře. Hostem Klubu byl tentokrát spisovatel Jan Beneš, který se členům Klubu představil svým vyprávěním, četbou ukázek ze svých nových prací a který posléze vedl zajímavou literární besedu. Cervencový večer byl opět věnován poezii. Nesl název Noc s Nezvalem a jeho jádrem byl básnický rozhovor Jiřiny Fuchsové s Nezvalovými verši Pět minut za městem. Titulní báseň četla autorka, Nezvalovy básně Pět minut za městem a Život básníka recitoval Pavel Páv.

Na programu zářijového Ctení o knížeti Václavovi byly výňatky z prvního původního díla české literatury, I. česko-církevně-slovanské legendy o sv. Václavu sepsané v Čechách kolem r. 940. Výňatky spolu s ukázkami z dalších dvou starosl. legend četl Pavel Páv. Program, doplněný nahrávkami z Janáčkovy díla Missa glagolitica, sestavila Jiřina Fuchsová.

Na říjnovém večeru Dvořák v Americe si členové Klubu poslechli nahrávky skladeb vzniklých za Dvořákova pobytu na půdě USA v letech 1891 — 1895 a výběr z Dvořákových dopisů přátelům z téhož období. Program připravil a uváděl Pavel Páv.

Klub uzavřel sezónu listopadovým večerem Na počátku bylo fiho. O složité cestě od zrození mima až k reprezentaci na Třetím světovém festivalu pantomimy 1974 za pomoci poezie, filmu, fotografie a hudby vyprávěl a debatoval Antonín Hodek.

V červenci začal Klub vydávat Zapisník KČK. Jedná se v podstatě o rozšířený program ke každému jednotlivému večeru, doplněný příležitostnými články a ukázkami z české literární tvorby minulé i současné.

(jif)

MASOPUSTNÍ ZÁBAVU

2. února 1975 pořádá Krajská Skupina od P. M. Karmelské v Astorii.

JOHN KRTIL FUNERAL HOME;
YORKVILLE FUNERAL SERVICE INC.

1297 First Avenue, New York, N. Y. 10021 Corner 70th St.
(212) 744-3084 or 744-7214

Tento československý pohřební ústav, který patří a je vedený rodinou Krtilovou, ponúka rodinám v ich smutnej hodinke nielen dokonalé služby osobné, ale aj služby rodinné, nakoľko obidvaja, Elaine F. Krtil aj John J. Krtil, sú licencovaní pohrební riaditelia. K vašim službám sú teda v našom pohrebnom ústave dvaja licencovaní pohrební riaditelia, a služby tohoto ústavu môžu byť použité tak po celom území Spojených štátov, ako aj v zahraničí. Už 88 rokov slúži pohrebný ústav rodiny Krtilovej čo najlepšie obyvateľom newyorskej metropole.

ELAINE F. KRTIL, licencovaná pohrebná riaditeľka
JOHN J. KRTIL, licencovaný pohrebný riaditeľ a vedúci ústavu.
Založené roku 1885.

Senátor Jackson . . .

(Dokončení se str. 1)

součástí mezinárodního práva, a které podtrhují právo na svobodnou emigraci . . . V souvislosti s odmítnutím obchodní dohody považujeme za užitečné zopakovat řetěz událostí okolo Jackson-Vaníkova návrhu.

Květen 1972: President Nixon a generální tajemník Brežněv se sešli na vrcholné konferenci v Moskvě a dohodli se učinit opatření k rozšíření americko-sovětského obchodu.

Červenec 1972: USA daly Sovětskému svazu úvěr ve výši 750 milionů dolarů na nákup amerického obilí.

Srpen 1972: Sovětský svaz uvalil na žadatele o vystěhování emigrační taxu ve výši až třicet tisíc dolarů (v rublech) za jedno vízum. Při průměrném sovětském výdělků stopadesát dolarů měsíčně, emigrace osob s vyšším vzděláním byla prakticky nemožná . . .

Čtvrtý říjen 1972: Přes sedmdesát amerických senátorů navrhlo zákonné opatření, které by doložku nejvyšších obchodních výhod, jakož i neobchodní úvěry omezilo na státy, které svým občanům dávají právo a příležitost emigrovat.

Osmnáctý říjen 1972: podepsána sovětsko-americká obchodní dohoda s tím, že bude SSSR poskytnuta doložka nejvyšších obchodních výhod, jakmile o tom bude v USA ustanoven příslušný zákon. (Toto je ona dohoda, od které nyní sověti ustoupili). V souvislosti s touto dohodou, hned po jejím podepsání USA zahájily program udělování úvěru sovětům — nejdřív na šest, později na sedm procent. První půjčka, ve výši 86.5 milionů dolarů, na postavení sovětské továrny na nákladní automobily, byla následována dalšími. Celková výše půjček činí dnes asi 470 milionů dolarů. 31. prosinec 1972: Emigrační čísla za rok 1972 ukázala, že bylo povoleno vycestovat z SSSR asi 32.000 osobám. Převážná většina emigrantů pocházela z venkova a z apadlých oblastí. Pronásledování žadatelů o emigraci (zatýkáni, soudy, uvěznění, propouštění ze zaměstnání

atd.) bylo nadále běžnou prací. Jednotlivci z Moskvy — Leningradu, Kijeva a ostatních metropolitních oblastí emigrovat — až na několik výjimek, nemohli.

Duben 1973: Poté, co kongresová většina se stala spolusponzorem Jackson-Vaníkova návrhu o obchodu a emigraci, president Nixon ohlásil kongresu, že byl sovětskými vládci ujištěn, že takzvaná emigrační taxa byla zrušena, a že emigrace bude pokračovat v počtu asi 35.000 jedinců za rok. Přislíb, umožnit ročně emigraci pětaticet tisícům sovětských lidí nebyl v roce 1974 splněn. Pronásledování žadatelů pokračovalo v roce 1973 i v roce 1974 a v některých případech bylo dokonce zesíleno.

Prosinec 1973: Dům reprezentantů odhlasoval Jackson-Vaníkův návrh. Poměr hlasů: 319-80.

Leden 1974: Mezi sponzory v kongresu a vládou USA bylo zahájeno jednání s cílem vypracovat kompromis, který by zajistil podstatně zlepšení emigrace výměnou za pravomoc presidenta zrušit ustanovení Jackson-Vaníkova návrhu.

Osmnáctý říjen 1974: dopis Dr. Henry Kissingera senátoru Jacksonovi o tom, že byl ministr zahraničí ujištěn ze strany sovětské vlády, že pronásledování žadatelů o emigraci bylo zastaveno a že počet udělených vystěhovaleckých víz bude rovný počtu žádostí. Toto ujištění nebylo žádnou dohodou vlády s vládou. Mnohem spíše to bylo něco jako dohoda mezi kongerem a vládou. Kongres — se své strany kompromisu — přidal k původnímu Jackson-Vaníkovu návrhu dodatek, umožňující presidentovi za určitých podmínek zrušit omezení statutu nejvyšší obchodní doložky a vládních úvěrů.

23.-24. listopad 1974: sověti potvrdili dohodu z osmnáctého října během vrcholného setkání ve Vladivostoku, jak o tom referoval Dr. Kissinger finančnímu výboru senátu třetího prosince.

Třináctý prosinec 1974: Senát — ve smyslu kompromi-

su z osmnáctého listopadu, přijal doplněk, který umožňoval presidentovi, aby zrušil odmítnutí doložky nejvyšších obchodních výhod. Šestnáctý prosinec 1974: Senát odhlasoval, že bude trvat na tom, aby úvěry pro Sovětský svaz byly omezeny na tři sta milionů, a aby úvěry, převyšující tuto sumu mohly být poskytnuty pouze se schválením kongresu.

Osmnáctý prosinec 1974: TASS otiskl text soukromého dopisu zahraničního ministra Gromyka Dr. Kissingerovi z 26. listopadu, přesto, že dohoda z 18. října byla tři týdny předtím ve Vladivostoku potvrzena. Ministerstvo zahraničí USA vydalo prohlášení, že "soukromá komunikace, podle našeho názoru, nemění nic na dohodě, o které psal ministr Kissinger senátoru Jacksonovi v dopise z 18. října". Nicméně byla znamení z celé řady pramenů, že omezení vládních úvěrů přineslo sovětům zklamání. Doufali totiž, že získají úvěry ve výši několika bilionů dolarů, pomocí nichž budou rozvíjet těžbu svých přírodních zdrojů a průmysl. Třetí leden 1975: President Ford svým podpisem změnil návrh obchodního zákona v zákon. Ten obsahuje původní Jackson-Vaníkův doplněk i presidentovu pravomoc zrušit jeho ustanovení za podmínek, které by poskytly sovětským lidem svobodnější emigraci . . .

Potud tedy senátor Jackson. Co přinese vývoj? Uvidíme. Zatím se zdá jistou okolnost, která ostatně sovětskou zahraniční politiku nikdy neopustila: sovětská vláda raději odřekne svým občanům lepší životní úroveň, než by jim dala trochu víc svobody . . .

AMERICAN CZECHOSLOVAK SPORT CLUB

si vede úspěšně v mistrovské soutěži, v posledních čtyřech zápasech neprohrál. Po překvapivém vítězství nad Yonkers Schwaben SC 2:1 (branky Koconda a Zolerek) hrálo mužstvo v posledním podzimním kole nerozhodně s SC Stamford 1:1 (branku Koconda). Odvetnou část soutěže zahájilo naše mužstvo vysokým vítězstvím nad German American SC 8:0 (J. Campuzano 2, L. Campuzano, Koconda, Zolerek, Kutil, Birchall a Belko). Nad mužstvem Sunset Park FC zvítězilo 1:0 brankou J. Campuzano. V těchto zápasech hrálo mužstvo s hráči: Vala, Johnson, Birch-

nall, Kelbel, Belko, Minčák, J. Campuzano, L. Campuzano, Koconda, Kutil, Zolerek, Teleki, Kolbašovský, Lech a Balis.

SLÁVIE NA CESTÁCH . . .

Fotbalisti Slávie Praha vyhráli mezinárodní turnaj v hlavním městě Kostariky San José. Účastníky turnaje byla kostatická mužstva Heredianox a Saprissa a mexické mužstvo America. V posledním utkání turnaje Slávie remizovala se Saprissou 1:1. Další zastávkou pražských fotbalistů byl Equador, kde Slávie hrála nerozhodně s mužstvem Aucas Quito 1:1.

LISTÁRNA . . .

(Pokračování s páté strany)

čítaly jen hlasy osob na valném shromáždění přítomných, t. j. bez plných mocí.

O výkladu předpisu stanov o nepolitickosti SVU toho bylo mnoho napsáno a ještě více řečeno. Není to vynález posledních let, nýbrž uvážený pracovní koncept, který jsme formulovali s Dr. Polachem v prvním návrhu stanov již v r. 1957. V podstatě a ve zkratce to znamená toto: SVU se stará jen o záležitosti kulturní. Nemá se plést do věcí politických ani v USA, ani v jiných zemích, ale také ne do politických problémů exilu. Očekává se ovšem, že se politické organizace naopak nebudou snažit ovlivňovat její rozhodování. Nepolitickost však také znamená, že vedení SVU se nebude starat o politickou činnost či politické smýšlení členstva a nebude mezi ním z toho důvodu diskriminovat. Přirozeně, osoby, jejichž protidemokratický postoj je znám, nemusí připustit k členství.

Jenom této, zhruba nastíněné zásadě nepolitickosti, může SVU děkovat za svou existenci, za své dosavadní výsledky a za fakt, že až dosud neprošla žádnými vnitřními spory vážnějšího rázu.

Zásada nepolitickosti naopak však nezabránila SVU, aby pozvedla svůj hlas v dobách, kdy byly ohroženy kořeny existence jejího lidu — raison d'être jejího bytí. Konečně, to je záležitost dostatečně známá.

Závěr vaší noticky, kde mluvíte o tom, že se duch "détente" dostal do SVU a naznačuje jakoby čs. velvyslanec naši organizaci ovlivňoval, je prvořadá nehoráznost, která se dotýká cti celého vedení Společnosti, tedy asi 60ti osob, z nichž většina má dlouhý rekord práce pro demokracii a svobodu Českoslovenka.

Že jste svým členčením dobré věci neprospěl, je jasné; to ale není to nejdůležitější. Více nás teď zajímá jak bude nové vedení SVU fungovat — zda splní naděje, které v něj nominační komise a pak valné shromáždění vložily. Jestliže revitalizuje Společnost pracovní a pozvedne její finance, bude to nepochybně oceňováno především Dr. Schwarzenbergem a pak všemi, jimž společně s ním na této, tak pracně vybudované organizaci, záleží. Nelze ovšem zatajovat, že před Dr. Rechciglem a jeho pracovníky stojí úkol nemalý.

V úctě Jar. Němec

ČESKOSLOVENSKÉ SPOLKY V AMERICE, NEJSTARŠÍ BRATRSKÁ PODPŮRNÁ JEDNOTA VE SPOJENÝCH STÁTECH, ZVE VŠECHNY KRAJANY A JEJICH PŘÁTELE, ABY VSTOUPILI DO JEJICH ŘAD A TÍM ZABEZPEČILI BUDOUCNOST SVÝCH DRAHÝCH.
Č. S. A. POSKYTUJE SVÝM ČLENŮM NÁSLEDUJÍCÍ VÝHODNÁ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ:

- Doživotní
- Doživotní zaplacené ve stáří 60 roků
- Doživotní zaplacené ve stáří 65 roků
- 9 plánů nadačního pojištění
- Retirement Plan
- Mortgage Redemption Plan
- Family Income Plan
- Prefer i Risk, Whole Life
- Estate Security Plan
- Úrazové pojištění
- Dvojnásobné pojištění — zproštění poplatků nižší poplatky za pojištění pro ženy

PODROBNÉ INFORMACE OCHOTNĚ SDĚLÍ

Rudolf Pešek, 145 87 7th Ave. Whitestone, N. Y. 11357, (212) 767-9746
George Pospishil 24 West End Ave., Westwood, N. J. — 07675 (201) 664-6511
Frank Vozeh, 18 John St. Little Ferry, N. J. 07643, (201) 641-9016
anebo

CZECHOSLOVAK SOCIETY OF AMERICA

2701 South Harlem Avenue, Berwyn, Illinois 60402

OD ROKU 1854 CHRÁNÍ VAŠE RODINY

H & S PORK STORE

(PŘEDTÍM B. HRDINA)

PRVOTŘÍDNÍ párky, debrecínky salámy, klobásy, domácí salámy, paprikovaná slanina, tlačenka a jiné masové výrobky. — Nezapomeňte ochutnat naše známé domácí uzené, jakož i vařené šunky. Chutné jaterničky a jelička každý den čerstvé. Naše specialita: moravské (cíkánské) uzené. Výsek čerstvého mladého vepřového, hovězího, telecího, jehněčího a vařené druhy drůbeže

JOSEF SUDA, majitel

35-10 DITMARS BLVD., ASTORIA NEW YORK
(mezi 35. a 36. ulicí) Telefon AS 8-8468

Demokratizovat politiku

Nakladatelství italské komunistické strany "Editori Riuniti" vydalo knihu, v které polský ekonom Włodzimierz Brus ostře kritizuje východoevropské režimy z hlediska marxistického vědce a dochází k závěru, že se jim nepodařilo — a vzhledem k jejich podstatě ani nemohlo — vytvořit skutečný demokratický socialismus.

Polskému vedení je Brus už dlouho trnem v oku. Když na jaře roku 1968 tehdejší polský vůdce Gomulka přešel na tvrdší vnitropolitickou linii mimo jiné s cílem vymýti tak zvané "špatné vlivy na studenty", Brus byl zbaven profesury politické ekonomie na varšavské universitě, jakož i práva přednášet na vojenské politické akademii a musil se spokojit s nižší a

méně vlivnou funkcí pracovníka Ústavu bytového hospodářství. V roce 1972 však ztratil i toto místo a nyní pracuje — pokud je známo — jako účetní jednoho polského družstevního podniku.

Předloni Brus nedostal povolení k přednáškovému zájezdu do Allendova Chile, ale o jiných příležitostech mohl vycestovat a vydat některé pozoruhodné neortodoxní spisy. Jeho nejnovější dílo je mnohem neortodoxnější a kontroverznější než díla předešlá a patří k nejostřejším obžalobám východoevropských vlád, dosud vzneseným východoevropským marxistům; je to rovněž jediná taková kritika, uveřejněná komunistickou stranou na západě. Kniha, nazvaná "Politický systém a společenské

vlastnictví v socialismu" má 276 stran. V předmluvě autor vysvětluje, že v určitém smyslu navazuje na svou práci "Fungování socialistického hospodářství" z roku 1961, že se však neomezuje na ekonomiku, ale rozbírá i politické a ideologické důsledky, protože si uvědomil, že ve svých dřívějších spisech nerozlišoval patřičně mezi tím, čeho lze dosáhnout hospodářskými reformami, a tím, co vyžaduje důkladnější změny a dotýká se základní struktury systému. Nezkoumá-li se systém jako celek, uvádí dále Brus, nelze vysvětlit průtahy se zaváděním hospodářských reforem — lhostejno, zda jsou omezené jako v Sovětském svazu, Polsku a jinde, či zda jsou zastaveny násilně, jak

se stalo v roce 1968 v Československu; a právě tak nebude možné vysvětlit vliv — jaký měly takové velké politické otřesy jako maďarské povstání z roku 1956 nebo nepokoje v Polsku z roku 1970 na rozhodnutí zavést nebo urychlit hospodářské reformy.

Brus si vzal ve své nové knize za úkol prozkoumat vztah mezi společenským vlastnictvím a politickým systémem v socialismu z hlediska marxisty, přesvědčeného, že vývoj je založen na rozvoji výrobních sil. Kniha je rozdělena na čtyři části. První pojednává o účinku zespolštění výrobních prostředků na hospodářský vývoj; zajímavější jsou ostatní tři části — "o zespolštění v teorii a praxi východoevropského socialismu," "o změnách v postalsinském období" a "o vyhlídkách zespolštění". Za zmínku stojí, že italská komunistická strana ne-

jen vydala tuto knihu, ale že na ni ještě upozornila příznivou recenzi z pera komunistického historika Giuliana Procacciho. Podle něho klade polský autor v podstatě dvě otázky: předně, "zda a do jaké míry bylo v socialistických zemích dosaženo společenského vlastnictví výrobních prostředků"; a za druhé, "uzná-li se, že tohoto cíle nebylo dosaženo nebo že ho bylo dosaženo jen z části, zda a do jaké míry politický systém, nyní platný, podporuje jeho dosažení". Brusova odpověď na obě otázky je záporná. Autor vymezuje východoevropské vlády jako "režimy státního socialismu", to je systému, vyznačovaného znárodněním a státní kontrolou, v němž chybí patřičný rozptyl kontroly ze strany dělníků a spotřebitelů a v kterém je naopak veškerá moc soustředěna v rukách vládnoucí strany do té míry, že lze právem mluvit o totální diktatuře. Na rozdíl od jiných marxistických ekonomů, jako je třeba Ota Šík, Brus nevidí alternativu v jugoslávském systému samosprávy; je přesvědčen, že není třeba "odpolitizovat ekonomii", ale naopak "demokratizovat politiku". V rozboru postalsinských změn v různých východoevropských zemích Brus došel k závěru, že vývoj po dvacátém sjezdu komunistické strany Sovětského svazu nezměnil podstatně model státního socialismu, nýbrž, že se ho v některých ohledech jen dotkl. "Absolutní zkamenělinu" — to jsou jeho slova — vystředala "zkamenělina relativní" a žádný problém nebyl vyřešen. Polskému ekonomovi se jeví vývoj ve východní Evropě po roce 1956 ve světle zcela záporném; proti tomu recenze jeho knihy, italský komunistický historik Procacci soudí, že tento vývoj byl sice vyznačován zastávkami, ba i kroky zpět, ale zůstává otevřen pluralismus.

VK

Večery pod lampou s českou knihou

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud naším nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpopulárnějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČÍTADLO —

Petr Den. Sbírka esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce dává a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prosté moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útěk z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavostí po jeho první sbírce básní anglických.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚJÍJÍCÍCH KTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

OBJEDNÁVÁM:

Demokratický manifest —	
Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

ÚHLEM NA OBLOHU —

Miroslav Rašín. Sbírka cestopisných črt, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZNADĚJE A NADĚJE —

Karel Valehrach. Krajan, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — kráčem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazirování-slovy a kresbami — populárního komika Járy Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martínek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních údobí.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martínek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martínek. Sbírka anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Járy Kouta	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —	
Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal —	
Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00

Proti vlivům času

K ochraně ocelových konstrukcí proti korozi slouží nová metalizační technika Elmet z rumburského Drukova. Jde o československou novinku, která vznikla spojením nového typu elektro-metalizačních přístrojů vyvinutých ve Státním ústavu ochrany materiálů v Praze a křemíkových usměrňovačů, jež vyrábějí v rumburském Drukovu. Metalizace hliníkem umožní — jak ukázaly zkoušky — zvýšit životnost antikorozních povlaků až pětinašobně proti tradičním nátěrům.

Auta, auta, auta

Loni bylo v Čechách a na Slovensku prodáno celkem 150.000 automobilů. V roce 1973 dosáhl počet prodaných vozů 117.000. Největší zájem byl o domácí automobily Škoda 100 a Škoda 110.